

[Justitsministeren.]

at undersøge sagen nærmere, men kun med henblik på muligheden af at udsende en oprejsningserklæring. Navnene på dem, der havde foretaget likvideringerne, eller andre oplysninger, som var oprejsningsspørgsmålet uvedkommende, skulle ikke offentliggøres. Efter forskellige forhandlinger udsendte justitsministeriet en cirkulærskrivelse af 16. august 1946, hvorved man underrettede politimyndighederne om de fastlagte retningslinjer, derunder navnlig, at de under modstandsbevægelsens ansvar udførte drabs-handlinger måtte betragtes som retmæssige krigshandlinger og derfor ikke var genstand for yderligere undersøgelse, at undersøgelse efter forhandling mellem ministeriet for særlige anliggender og justitsministeriet dog kunne iværksættes, når der var tilvejebragt sandsynlighed for, at der bag handlingen havde ligget motiver af strafbar karakter, at der af ministeriet for særlige anliggender blev ydet fornøden rehabilitering, når det ved de stødte undersøgelser var opklaret, at der forelå fejltagelser, og at der kunne iværksættes yderligere undersøgelser af politimæssig karakter, når en sag ikke ved de af ministeriet for særlige anliggender foretagne undersøgelser var tilstrækkeligt klarlagt. Disse sidste undersøgelser blev foretaget af nogle politifolk, som havde nærmere kontakt med likvideringsgrupperne, og som det ærede medlem hr. Frode Jakobsen selv havde benyttet ved de af ham foretagne undersøgelser.

Ved behandlingen af henvendelser fra pårørende gik man herefter frem efter de i cirkulæret af 16. august 1946 fastsatte retningslinjer. Kun når ministeriet modtog begrundede henvendelser fra pårørende, der hævdede, at der var begået en fejltagelse, blev sagen undersøgt af politiholdet.

I nogle tilfælde — i alt 5 — var man allerede ved den af ministeriet for særlige anliggender foretagne gennemgang af sagerne blevet opmærksom på, at der var begået fejltagelser, og gennem politiholdets undersøgelser fik man klarlagt yderligere 4 sådanne sager. I disse 9 tilfælde blev de afdødes minde rensset gennem udsendelse af en offentlig meddelelse, i hvilken man beklagede det skete.

I overensstemmelse med den ved samlingsregeringens dannelse truffene aftale blev

en sådan fuldstændig oprejsningserklæring imidlertid kun udsendt i tilfælde, hvor afdøde ikke blot var uskyldig i det forhold, man havde mistænkt ham for, men heller ikke i øvrigt havde udvist unational adfærd. Var oprejsningserklæring af den sidstnævnte grund udelukket, meddelte man de pårørende, at afdøde var blevet dræbt, fordi han ved sin adfærd havde bevirket, at man med føje måtte anse ham for farlig for modstandsbevægelsen, at hans død skyldtes en krigshandling, og at der derfor ikke kunne foretages videre i sagen.

Denne praksis om erklæringernes indhold og om, at undersøgelserne af de af modstandsbevægelsen foretagne likvideringer blev foretaget af ministeriet for særlige anliggender i samarbejde med det særlige politihold, blev kritiseret bl. a. i landstinget i marts 1947. Den daværende minister for særlige anliggender, det ærede medlem hr. Per Federspiel, fremhævede — det står i landstingets forhandlinger 1946-47 spalte 783 —:

„at der inden for alle kredse har hersket fuldstændig enighed om, at de, der efter ordre eller i nødværge har foretaget drabshandlinger som et led i frihedskampen, ikke alene er straffri, hvad der er en selvfølge, men tillige har et berettiget krav på, at deres navne eller identitet ikke under nogen omstændighed oplyses.“ Det ærede medlem hr. Per Federspiel udtalte videre, at der heller ikke ville blive givet oplysning om, hvem der har givet ordre til likvideringerne, idet også disse personer havde handlet som soldater. Det ærede medlem oplyste endelig, at han ville nedsætte et udvalg på 17 medlemmer repræsenterende alle rigsdagens partier til at modtage oplysninger om de stikkerlikvideringssager, der behandlede af ministeriet for særlige anliggender. Dette udvalg afholdt et par møder, men bortfaldt ved folketingets opløsning i oktober 1947.

Efter at stikkerlikvideringssagerne ved regeringsskiftet og nedlæggelsen af ministeriet for særlige anliggender var overgået til justitsministeriet, blev der af justitsminister Busch-Jensen den 12. marts 1948 nedsat et nyt rigsdagsudvalg af tilsvarende sammensætning. Udvalget fik forelagt alle sager, hvorom der var rettet henvendelse til dette og det tidligere udvalgs medlem-